

KINNITATUD
Keskkonnaameti
13.11.2023
korraldusega nr 1-3/23/624

Lasa loodusala kaitsekorralduskava

Sisukord

1. Ala iseloomustus.....	4
2. Uuritus ja seire.....	5
2.1. Inventuurid ja uuringud.....	5
2.2. Riiklik seire.....	5
2.3. Inventuuride ja uuringute vajadus.....	5
3. Väärtused ja kaitse-eesmärgid.....	5
4. Kavandatavad kaitsekorralduslikud tegevused.....	11
5. Kasutatud allikad.....	12

Kasutatud lühendid, mõisted ja selgitused

Kaitseväärtus – kaitse-eeskirjas nimetatud kaitstav loodusväärtus (kaitse-eesmärk)

Kaitse eesmärk – kaitseväärtuse soovitud seisund

KeA – Keskkonnaamet

KAUR – Keskkonnaagentuur

KKK – kaitsekorralduskava

LKS - looduskaitseeadus

LKA – looduskaitseala

HA – hoiuala

PEP – püsielupaik

LoD – loodusdirektiiv (käsitleb ohustatud elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsepõhimõtteid)

LoA – loodusala (loodusdirektiivi I ja II lisas nimetatud elupaigatüüpide või liikide kaitseks asutatud ala)

RMK – Riigimetsa Majandamise Keskus

EELIS – Eesti looduse infosüsteem

SKV – sihtkaitsevöönd

PV – piiranguvöönd

SDF – Natura standardandmebaas

Säilitamine – olemasolevate väärtuste säilitamine (seisund ei muutu halvemaks, säilitamine ei tähenda seda, et seisund peab jääma samaks) (looduslik areng)

Seisundi parendamine – arvestatava esinduslikkusega (C) elupaikade seisundi parendamine (kraavide sulgemine, looduslikule arengule jätmise jms)

Taastamine – tegevused, mis on seotud olemasolevate, kuid halvenenud struktuuriga elupaikade taastamisega (näiteks PLKd, sood)

1. Ala iseloomustus

Lasa loodusala kaitstakse metsadega seotud väärtusi. Alal leidub suurel hulgal looduslähedasi metsi, ühtlasi võib alal kohata metsist. Metsise elupaiga kvaliteet on seire järgi halvenenud. Kaitsekorralduslikult on vajalik uurida, kas loodusala olevad kraavid on toimivad ning vajavad likvideerimist. Aktiivsetest meetmetest kavandatakse veel puhkekoha hooldamist ja ala tähistamist.

Kaitstava(te) ala(de) nimi/nimed	Lasa järve hoiuala (KLO2000101), Lasa metsise püsielupaik (KLO3000065)
Loodusala nimi	Lasa loodusala (EE0080416)
Pindala	473,8 ha
Asukoht	Valga maakond Tõrva vald Holdre küla Lasa loodusala https://register.keskkonnaportaal.ee/register/internationally-important-area/8953299 Lasa järve hoiuala https://register.keskkonnaportaal.ee/register/protected-nature-object/7350971
Kaitsekord	✓ „Hoiualade kaitse alla võtmine Valga maakonnas” https://www.riigiteataja.ee/akt/970876?leiaKehtiv ✓ „Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine” https://www.riigiteataja.ee/akt/13299602?leiaKehtiv ✓ Looduskaitse seadus § 32 ja 33 https://www.riigiteataja.ee/akt/129062022007?leiaKehtiv
Koostaja nimi	Reet Reiman
Koostamise aasta	2023
Kaitsekorralduskava koostamise kord	„Kaitsekorralduskava koostamise ja kinnitamise kord ning kaitsekorralduskava kinnitaja määramine” https://www.riigiteataja.ee/akt/104112022001

Kaitsekorralduskava (*edaspidi* KKK) annab soovitusel kaitstava ala valitsejale kaitse-eesmärkide saavutamise parimatest viisidest, kuid ei loo õigusi ega kohustusi kolmandatele isikutele.

Lasa loodusala KKK on koostatud tähtajatult. Kava vaadatakse üle ja uuendatakse põhjendatud juhtudel väärtuste kaitse tagamise eesmärgil lähtuvalt tulemuslikkuse hindamise või uue inventuuri andmetest.

2. Uuritus ja seire

2.1. Inventuurid ja uuringud

Alal registreeritud metsaelupaigad on inventeeritud 1997. aastal alguses üle-eestilise inventeerimise käigus ning andmed on enamasti üldistatud. Hiljem on mõned eraldised üle inventeeritud ja elupaigatüüpi muudetud (enamasti määratud 0-elupaik).

Alal on inventeeritud 15 vääriselupaika (*edaspidi ka VEP*) kokku 34,6 ha. Osaliselt kattuvad need alal inventeeritud metsaelupaikadega. Enamik VEP-idest on inventeeritud aastatel 2021 ja 2022 ning seega on need andmed uuemad kui Natura metsaelupaikade inventuuriandmed. Vääriselupaikadeks inventeeritud metsaosad asuvad riigimaal ja nende kaitse on tagatud¹. Kui metsaelupaigaks määratud ala võib mõnel juhul (eelkõige piisav vanus) vastata ka VEP tunnustele, siis VEP vastab üldiselt ka metsaelupaiga tunnustele. Siiski on andmete täpsustamiseks vajalik aladel läbi viia inventuurid.

2.2. Riiklik seire

Lasa metsise püselupaigas (*edaspidi ka PEP*) viiakse perioodiliselt läbi riiklikke metsise seireid. Alale jääb 2 seireala (Lasa 1 ja Lasa 2), mõlemal alal on seiratud 2010, 2015 ja 2020.

2020. a ei olnud Lasa 1 mäng asustatud (juba 2015. a on märgitud, et mäng on asustamata) ja vaatleja hinnangul on põhjuseks see, et ala on kasvanud liiga tihedaks. Lasa 2 mäng oli küll asustatud, kuid mängus kukkesid ei loendatud. Alal on täheldatud metssigade tegutsemise jälgi. Samuti on märgitud, et korduvalt on ATV-ga sõidetud läbi tsentri ning alal on ülikõrge sookailu ja sinika puhmas, mistõttu maas mängival linnul on äärmiselt piiratud nähtavus.

2.3. Inventuuride ja uuringute vajadus

- ✓ Metsaelupaikade inventuur u 300 ha ulatuses, sest hetkel esineb andmebaasis puudusi.
- ✓ Uuring kraavide jätkuva toimimise osas, selgitamaks, kas need mõjutavad nii järve seisundit kui ka metsise elupaiku.

3. Väärtused ja kaitse-eesmärgid

Loodusala looduskaitse väärtused on Euroopa Liidu Loodusdirektiivi I lissasse kantud kooslused ja II lissasse kantud liigid. Valdav osa loodusalast on kaetud erinevate metsakooslustega,

---

¹ keskkonnaministri 04.01.2007. a määruse nr 2 „Vääriselupaiga klassifikaator, valiku juhend, kaitse korraldamine ning vääriselupaiga kaitseks lepingu sõlmimine ja kasutusõiguse tasu arutamise täpsustatud alused“ § 26¹ punkti 1 järgi

olulise osa moodustab ka Lasa järv (Lasa hoiuala). Tabelis 1 võetakse kokku Lasa loodusala kaitseväärtuste hoidmisega seotud kaitse väärtused, soodsa looduskaitse seisundi saavutamist või hoidmist mõjutavad tegurid ning nende ärahoidmiseks või leevendamiseks ettenähtavad meetmed ning kaitsetegevuse oodatavad tulemused. Metsise soodsa seisundi saavutamise või hoidmise tarvis seatavad meetmed on seatud vastavalt metsise kaitse tegevuskavale, kui ei ole tabelis märgitud teisiti.

Analüüsid Lasa loodusalale jäävate metsade andmeid metsaregistris (vanus, täius), arvestades alal kehtivate piirangutega ning asjaoluga, et alal on aastatel 2021 ja 2022 inventeeritud üle 34 ha vääriselupaikasad (millest 7 ha kattub inventeeritud metsaelupaikadega) võib järeldada, et algne hulk metsaelupaigatüüpe on alal säilinud. Valdavalt on praegu teadaolevad metsaelupaigad inventeeritud piiranguvõõndisse jääval osal, kui Lasa järvest läänepoolse jäävas osas (sihtkaitsevöönd) on metsaregistri järgi ligi 20 ha metsi, mille vanus on üle 100 aasta ja mis tõenäoliselt vastavad Natura 2000 metsaelupaigatüübile. Lisaks on 27 ha VEPideks inventeeritud alasid eeldatavasti määratletavad elupaikadena vanad loodusmetsad (9010*) või siirdesoo- ja rabametsad (91D0*). Samuti jääb loodusalale u 94 ha üle 100-aastaseid metsi, mis ei ole määratud vääriselupaigaga ega Natura metsaelupaigana. Elupaigaandmete täpsustamiseks ja registriandmete uuendamiseks on vajalik alal läbi viia vastav inventuur.

Lisaks kaitse-eesmärgiks olevatele liikidele on Lasa loodusalal registreeritud hiireviu (*Buteo buteo*), kanakulli (*Accipiter gentilis*) ja Helli ebatähtlehiku (*Anastrophyllum hellerianum*) leiukohad. Kanakulli tõhusamaks kaitseks tehakse kaitsekorralduskavaga ettepanek muuta püsielupaik looduskaitsealaks ning määrata liik vastava ala kaitse-eesmärkide hulka.

Tabel 1. Lasa loodusalal kaitse-eesmärgiks olevate väärtuste koondtabel (elupaigad).

Kaitseväärtus ²	Seisund ³ (pindala/esinduslikkus)	Kaitse eesmärk ⁴	Mõjutegurid	Meetmed	Oodatav tulemus ⁵	Märkused	Panus üldpindalasse / SDF-i (%) ⁶
Huumustoitelised järved ja järvikud (3160) LoA – jah; HA – jah; LoD – I	SDF järgi 8 ha / B (andmete kvaliteet keskmine) EELISE järgi 8 ha / B	Elupaigatüübi säilitamine 8 ha	<ul style="list-style-type: none"> Raied järve ümbruses Kraavid 	<ul style="list-style-type: none"> Looduslikule arengule jätmise 8 ha ulatuses. Kaalutusotsused, vajadusel Natura hindamine Uuring kraavide jätkuva toimimise osas 	Heas seisus elupaik on säilinud 8 ha		0,3 / 0,3
Vanad loodumetsad (9010*) LoA – jah; PEP – ei; LoD – I	SDF järgi 49 ha / B (andmete kvaliteet keskmine) EELISE järgi inventeeritud 34 ha (andmete kvaliteet madal). Tõenäolisi kaardistamata elupaiku üle 40 ha (sh VEPina kaardistatud 27 ha)	<ul style="list-style-type: none"> Elupaigatüübi säilitamine 49 ha Andmete täpsustamine 77 ha ulatuses. 	<ul style="list-style-type: none"> Raied piiranguvööndis Kuivendamine 	<ul style="list-style-type: none"> Looduslikule arengule jätmise Registris andmete täpsustamine 77 ha Uuring kraavide jätkuva toimimise osas. Kaitstava loodusobjekti tüübi muutmine ja kaitse-eesmärgiks lisamine 	<ul style="list-style-type: none"> Heas seisus elupaiku on säilinud vähemalt 49 ha Andmed on täpsustatud 77 ha ulatuses. Kraavide likvideerimise vajaduse hinnang on antud. PEP on muudetud LKA-ks ning elupaik on lisatud siseriiklikuks kaitse-eesmärgiks. 		0,07 / 0,08

² PEP (jah/ei) – on/ei ole püsielupaiga kaitse-eesmärgiks

LoD – loodusdirektiivi lisa number;

LoA (jah/ei) – on või ei ole loodusala kaitse-eesmärk;

LoD – loodusdirektiivi lisa number.

³ Elupaigatüübi esinduslikkus: A – väga hea, B – hea, C – arvestatav, p – potentsiaalne

⁴ Kaitse eesmärk seatakse aastaks 2050

⁵ Oodatav tulemus seatakse aastaks 2050 ja tulemuslikkust hinnatakse iga 10 aasta tagant

⁶ 2019. a loodusdirektiivi aruande andmete põhjal (<https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/habitat/report/>)

Kaitseväärtus ²	Seisund ³ (pindala/esinduslikkus)	Kaitse eesmärk ⁴	Mõjutegurid	Meetmed	Oodatav tulemus ⁵	Märkused	Panus üldpindalasse / SDF-i (%) ⁶
Rohunditerikkad kuusikud (9050) LoA – jah; PEP – ei; LoD – I	SDF järgi 0,9 ha / B (andmete kvaliteet keskmine) EELISe järgi 1 ha väärtusega B (andmete kvaliteet keskmine)	<ul style="list-style-type: none"> • Elupaiga tüübi säilitamine 1 ha • Andmete täpsustamine 1 ha ulatuses. 	<ul style="list-style-type: none"> • Raied piiranguvööndis • Kuivendamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Looduslikule arengule jätmine 1 ha • Registris andmete täpsustamine 1 ha • Uuring kraavide jätkuva toimimise osas. • Kaitstava loodusobjekti tüübi muutmine ja kaitse-eesmärgiks lisamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Heas seisus elupaika on säilinud vähemalt 1 ha. • Andmed on täpsustatud 1 ha ulatuses. • Kraavide likvideerimise vajaduse hinnang on antud. • PEP on muudetud LKA-ks ning elupaik on lisatud siseriiklikuks kaitse-eesmärgiks. 		0,01 / 0,01
Soostuvad- ja soo- lehtmetsad (9080*) LoA – jah; PEP – ei; LoD – I	SDF järgi 15 ha / B (andmete kvaliteet keskmine) EELISe järgi inventeeritud 10 ha (andmete kvaliteet madal). Tõenäolisi kaardistamata elupaiku 27 ha.	<ul style="list-style-type: none"> • Elupaiga tüübi säilitamine 15 ha • Andmete täpsustamine 37 ha ulatuses. 	<ul style="list-style-type: none"> • Raied piiranguvööndis • Kuivendamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Looduslikule arengule jätmine • Registris andmete täpsustamine 37 ha • Uuring kraavide jätkuva toimimise osas. • Kaitstava loodusobjekti tüübi muutmine ja kaitse-eesmärgiks lisamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Heas seisus elupaiku on säilinud vähemalt 15 ha. • Andmed on täpsustatud 37 ha ulatuses. • Kraavide likvideerimise vajaduse hinnang on antud. • PEP on muudetud LKA-ks ning elupaik on lisatud siseriiklikuks kaitse-eesmärgiks. 		0,03 / 0,03

Kaitseväärtus ²	Seisund ³ (pindala/esinduslikkus)	Kaitse eesmärk ⁴	Mõjutegurid	Meetmed	Oodatav tulemus ⁵	Märkused	Panus üldpindalasse / SDF-i (%) ⁶
Siirdesoo- ja rabametsad (91D0*) LoA – jah; PEP – ei; LoD – I	SDF järgi 29 ha / B (andmete kvaliteet keskmine) EELISE järgi inventeeritud 27 ha (andmete kvaliteet madal). Tõenäolisi kaardistamata elupaiku 27 ha.	<ul style="list-style-type: none"> • Elupaiga tüübi säilitamine 29 ha. • Andmete täpsustamine 54 ha ulatuses. 	<ul style="list-style-type: none"> • Raied piiranguvõõndis • Kuivendamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Looduslikule arengule jätmise. • Registris andmete täpsustamine 54 ha. • Uuring kraavide jätkuva toimimise osas. • Kaitstava loodusobjekti tüübi muutmine ja kaitse-eesmärgiks lisamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Heas seisus elupaiku on säilinud vähemalt 29 ha. • Andmed on täpsustatud 54 ha ulatuses. • Kraavide likvideerimise vajaduse hinnang on antud. • PEP on muudetud LKA-ks ning elupaik on lisatud siseriiklikuks kaitse-eesmärgiks. 		0,05-0,06 / 0,07

Tabel 2. Lasa loodusalal kaitse-eesmärgiks olevate väärtuste koondtabel (liigid).

Kaitseväärtus ⁷	Seisund ⁸	Kaitse eesmärk ⁹	Mõjutegurid	Meetmed	Oodatav tulemus ¹⁰	Märkused
Metsis (<i>Tetrao urogallus</i>) LKS – II; PEP – jah, LoA – ei; LiD – I;	<u>Lasa 1 mäng 2010</u> – säilinud 1 kuke kevadine mänguterritoorium, põhimänguks liigub tõenäoliselt Lasa 2 mängu 2015 – 0 kukke 2020 – 0 kukke <u>Lasa 2 mäng</u> 2010 – 2 kukke 2015 – 0 kukke 2020 – 0-1 kukke	Alal toimub vähemalt 1 metsisemäng 1-2 kukega; mängualad on 102 ha ulatuses heas seisus.	<ul style="list-style-type: none"> • Raied piiranguvööndis • Häirimine • Kuivendamine • Kisklus 	<ul style="list-style-type: none"> • Uuendusraie lank kuni 0,5 ha. • Raietel ajaline piirang 1. veebruarist 31. augustini. Järelevalve. • Uuring kraavide jätkuva toimimise osas. • Vajadusel kiskluse vähendamine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vähemalt üks 1-2 kukega mäng on säilinud. Mänguala on 102 ha ulatuses heas seisundis. • Kraavide likvideerimise vajaduse hinnang on antud. • Kiskluse mõju ei ole oluline 	Lasa 1 mäng on hääbunud, Lasa 2 mängus kukkede arv viimastel aastatel vähenenud. Mängupaikades vohab sinikas ja sookail.
Kanakull (<i>Accipiter gentilis</i>) LKS – II, PEP – ei, LoA – ei, LiD – I	Alal on inventeeritud u 25 ha suurune elupaik, kus aastast 2017 on regulaarselt pesitsenud 1 paar (lennuvõimestunud 1-3 poega)	Alal pesitseb 1 paar	<ul style="list-style-type: none"> • Raied piiranguvööndis • Häirimine 	<ul style="list-style-type: none"> • Raiete piiramine 	alal pesitseb vähemalt 1 paar kanakulle	Püsielupaiga muutmine looduskaitselaks, kus muuhulgas on kaitse-eesmärgiks kanakull

⁷ LKS kaitsekategooria looduskaitseseaduse alusel
PEP (jah/ei) – on või ei ole püsielupaiga kaitse-eesmärk;
LoD – loodusdirektiivi lisa number;
LoA (jah/ei) – on või ei ole loodusala kaitse-eesmärk;
LiD – linnudirektiivi lisa number.

⁸ Liigi seisund

⁹ Kaitse-eesmärk seatakse aastaks 2050

¹⁰ Oodatav tulemus seatakse aastaks 2050 ja tulemuslikkust hinnatakse iga 10 aasta tagant

4. Kavandatavad kaitsekorralduslikud tegevused

Vajalike tegevuste tabelisse (tabel 2) on koondatud tööd, mis on vajalikud kaitse eesmärkide saavutamiseks, tabelit võidakse tulevikus täiendada.

Tabelis on tegevused jaotatud vastavalt tegevuse olulisusele järgmistesse prioriteetsusklassidesse:

- 1) esimene prioriteet – hädavajalik tegevus, milleta kaitse eesmärkide täitmine planeeritavas ajavahemikus on võimatu, see on kaitseväärtuste säilimisele ja toimiva ohuteguri kõrvaldamisele suunatud tegevus (taastamine, taasloomine); kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamiseks vajalik tegevus (inventeerimine);
- 2) teine prioriteet – vajalik tegevus, mis on suunatud väärtuste taastamisele ja potentsiaalsete ohutegurite kõrvaldamisele;
- 3) kolmas prioriteet – soovituslik tegevus ehk tegevus, mis aitab kaudselt kaasa väärtuste säilimisele ja taastamisele ning ohutegurite kõrvaldamisele (infotahvlid, külastustaristu).

Tabel 3. Vajalikud tegevused.

Jrk	Tegevuse nimetus	Maht	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Prioriteet	Periood (ühikordne või korduv tegevus)
1	Natura elupaikade inventuur	300 ha	Inventuur	KeA	I	2025
3	Metsise seire		Riiklik seire	KAUR	I	2025
4	Kraavide uuring		Uuring	KeA	II	2027
5	Erinevate metsaelupaikade seisundi parendamine	26 ha	Koosluse seisundi parendamine läbi loodusliku arengu	KeA	I	2050 ¹¹
6	Hoiuala tähistehooldamine	1 keskmine tähis	Kaitsealuse objekti tähistehooldamine	RMK	II	2024
7	Puhkekoha hooldamine	1 tk	puhkekoha hooldamine	RMK	II	Igal aastal
8	Infotahvli hooldamine	1 tk	Infotahvli hooldamine	RMK	III	2026
9	Kaitsekorralduskava andmete üle vaatamine ja vajadusel uuendamine		Tegevuskava	KeA	I	1 kord kümne aasta jooksul
10	Kaitsekorralduskava tulemuslikkuse hindamine		Tegevuskava	KeA	I	1 kord kümne aasta jooksul
11	Ala kaitsekorra muutmine (PEP muutmine looduskaitsealaks)		Tegevuskava	KeA	I	2027

¹¹ Oodata v tulemus seatakse aastaks 2050 ja tulemuslikkust hinnatakse iga 10 aasta tagant

5. Kasutatud allikad

- Keskkonnaregister
- Natura standardandmebaas (<https://natura2000.eea.europa.eu/>)
- Vabariigi Valitsuse 15.12.2005. a määrus nr 311 „Hoiualade kaitse alla võtmine Valga maakonnas“ (<https://www.riigiteataja.ee/akt/970876?leiaKehtiv>)
- Vabariigi Valitsuse 13.01.2005. a määrus nr 1 „Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine“ (<https://www.riigiteataja.ee/akt/13299602?leiaKehtiv>)
- Vabariigi Valitsuse 05.08.2004. a määrus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“ (<https://www.riigiteataja.ee/akt/304042017006?leiaKehtiv>)
- Metsise kaitse tegevuskava 2015
(<https://pilv.envir.ee/index.php/s/7i5MKGRrkTqXK6r?dir=undefined&path=%2FLoomad%2FLinnud&openfile=3668>)
- Veebileht „Loodusega koos“ (<https://loodusegakoos.ee/kuhuminna/puhkealad/sakala-puhkeala/10662>)
- Keskkonnaseire Infosüsteem KESE (<https://kese.envir.ee/kese/welcome.action>)
- Keskkonnaagentuur. 2015. Metsise mängude seire 2015 aasta aruanne. Riikliku keskkonnaseire eluslooduse mitmekesisuse ja maastike seire programm.
- Keskkonnaagentuur. 2020. Metsise mängude seire 2020. aasta aruanne. Riikliku keskkonnaseire elustiku mitmekesisuse seire programm.